

II Liceum Ogólnokształcące w Sopocie

Przedmiotowy System Oceniania z biologii

poziom rozszerzony

mgr Anna Helmin, mgr Karolina Topa

Przedmiotowy system oceniania (PSO) opracowany został na podstawie:

1. Rozporządzenia MEN w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych.
2. Wewnątrzszkolnego Oceniania w II Liceum Ogólnokształcącym im. B. Chrobrego w Sopocie.

I. Cele edukacyjne z biologii:

1. Pogłębianie rozumienia podstaw działania własnego organizmu w stosunku do wiedzy nabytej w szkole podstawowej.
2. Kształtowanie postawy odpowiedzialności za zdrowie swoje i innych.
3. Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
4. Rozumienie potrzeby zachowania bioróżnorodności.
5. Poznanie zależności w funkcjonowaniu organizmów żywych na różnych poziomach organizacji.
6. Poznanie teorii i praw biologicznych.
7. Poznanie przykładowych metod badawczych stosowanych w biologii.
8. Integracja wiedzy z różnych dziedzin do wyjaśniania zjawisk biologicznych.
9. Rozumienie znaczenia nowoczesnych kierunków biologii dla postępu w biotechnologii i medycynie.
10. Uzyskanie świadomości zagrożeń cywilizacyjnych wynikających z działalności człowieka.

II. Przedmiotem kontroli i oceny osiągnięć ucznia są:

1. wiadomości – zapamiętanie i rozumienie,
2. umiejętności – zastosowanie wiadomości w sytuacjach typowych i problemowych,
3. postawy i przekonania – aktywność, zaangażowanie w proces uczenia się.

III. Sposób oceniania:

1. Uczeń jest oceniany zgodnie z zasadami sprawiedliwości.
2. Sprawdziany (prace klasowe) są obowiązkowe.
3. Prace klasowe są zapowiadane z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem i podany jest zakres sprawdzanych umiejętności i wiedzy.
4. Kartkówki nie muszą być zapowiadane; obejmują 2 ostatnie lekcje lub zadanie domowe.

5. Uczeń nieobecny na sprawdzianie (pracy klasowej) musi go napisać w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
6. Pracę klasową napisaną na ocenę niedostateczną można poprawić; poprawa jest dobrowolna i odbywa się w ciągu 2 tygodni od dnia poinformowania o ocenach; uczeń poprawia pracę tylko raz i brana jest pod uwagę lepsza ocena.
7. Po dłuższej nieobecności w szkole (powyżej 1 tygodnia) uczeń ma prawo nie być oceniany przez 2 kolejne lekcje (nie dotyczy prac klasowych, które są zapowiadane z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem).
8. Uczeń ma prawo do zgłoszenia raz w półroczu do nieprzygotowania się do lekcji. Przez nieprzygotowanie się do lekcji rozumiemy: brak zeszytu, brak pracy domowej, niegotowość do odpowiedzi, brak pomocy potrzebnych do lekcji; nieprzygotowanie do lekcji uczeń zgłasza na początku lekcji w trakcie czytania listy obecności. Po wyczytaniu listy obecności nie uwzględnia się nieprzygotowania do zajęć.
9. Po wykorzystaniu limitu określonego powyżej uczeń otrzymuje za każde nieprzygotowanie ocenę niedostateczną.
10. Sposób prowadzenia zeszytu nie podlega ocenie, jednak uczeń jest zobowiązany do stosowania takich form lub notatek, które w sposób uporządkowany, czytelny i estetyczny umożliwią nauczycielowi kontrolę prac domowych, a także ćwiczeń realizowanych na zajęciach lekcyjnych.
11. Nauczyciel nie zadaje zadania domowego w piątek, jeśli następna lekcja jest w poniedziałek, na ferie świąteczne, ferie zimowe, dłuższe przerwy w zajęciach (nie dotyczy uczniów klas maturalnych, którzy zadeklarowali zdawanie biologii na maturze).
12. Na koniec semestru i roku szkolnego nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych.
13. Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną w I półroczu, ma obowiązek w przeciągu 14 dni roboczych zgłosić się do nauczyciela w celu ustalenia terminu i formy zaliczenia semestru.
14. Aktywność na lekcji nagradzana jest „plusem”; za 3 zgromadzone „plusy” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą; przez aktywność na lekcji rozumiemy: częste zgłaszanie się na lekcji i udzielanie poprawnych odpowiedzi, rozwiązywanie dodatkowych zadań na lekcji, aktywną pracę w grupach.
15. Wszystkie formy aktywności ucznia oceniane są w skali stopniowej.
16. Uczeń korzystający podczas kontrolnych prac pisemnych z niedozwolonych pomocy, świadomie zmieniający wcześniej rząd oraz podpowiadający otrzymuje ocenę niedostateczną. Otrzymałą ocenę nie może poprawić.
17. Przy ocenianiu nauczyciel uwzględnia możliwości intelektualne ucznia, wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków lekcyjnych, aktywność podczas lekcji, chęć uczestniczenia w zajęciach i zadaniach dodatkowych.
18. Uczniowie wykazujący uzdolnienia w dziedzinie biologii mogą uczestniczyć w różnych formach zajęć pozalekcyjnych (np.: konkursach, olimpiadach), zaangażowanie i osiągnięcia ucznia mają wpływ na ocenę półroczną lub końcoworoczną.

IV. Narzędzia pomiaru i obserwacji osiągnięć edukacyjnych uczniów:

1. **Sprawdzian (praca klasowa) - ocenianie sumujące - waga 3:** odpowiedź pisemna po zakończeniu działu, zapowiadany z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem. W przypadku popraw sprawdzianu: ocena podlegająca poprawie otrzymuje wagę 1, natomiast ocena poprawiona wagę 3.
2. **Kartkówka - waga 2:** obejmuje materiał z dwóch ostatnich lekcji.

3. **Projekt edukacyjny/ Prace długoterminowe - waga 2:** wykonane indywidualnie lub grupach zadaniowych.
4. **Referat/prezentacja - waga 2:** oceniana jest wartość merytoryczna, rzeczowość, stosowany język, umiejętność formułowania dłuższych wypowiedzi. Oceny bardzo dobrej i celującej nie może otrzymać uczeń odczytujący referat/prezentację.
5. **Aktywność pozalekcyjna - waga 2:** uczeń otrzymuje ocenę za działania dodatkowe, za zaangażowanie na rzecz klasy i szkoły oraz szeroko pojętego samorozwijania się.
6. **Karty pracy na lekcji / Praca na lekcji - waga 1.**
7. **Odpowiedź ustna - waga 1:** oceniana pod względem rzeczowości, stosowania języka przedmiotu, umiejętności formułowania dłuższych wypowiedzi.
8. **Aktywność na lekcji - waga 1:**
 - **Uczeń może otrzymać „+” za:** aktywne włączanie się w tok lekcji, propagowanie wiadomości przyrodniczych, przygotowanie prostych pomocy dydaktycznych, efektywną pracę w grupach lub z podręcznikiem, poszukiwanie i prezentowanie materiałów związanych z bieżącymi tematami zajęć, dbałość o wystrój i estetykę gabinetu biologicznego, dbałość o hodowle zwierząt i roślin. Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą za zgromadzenie 3 plusów, dobrą za 2 plusy lub dostateczną przy jednym.
 - **Uczeń może otrzymać „-” za:** brak efektywnej pracy w grupie lub z podręcznikiem, brak znajomości podstawowych pojęć i terminów biologicznych (np. komórka, tkanka), brak aktywnego włączania się w tok lekcji prowadzonej metodą dyskusji lub powtórzenia przerobionego materiału, brak zeszytu. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który zgromadził 3 minusy.
9. **Zadanie domowe - waga 1:** są obowiązkowe, uczeń wykonuje pracę w zeszycie przedmiotowym, mogą być sprawdzane pisemnie wg. kryteriów sprawdzianów.
10. **Inne formy aktywności (olimpiady, konkursy, wykonanie pomocy dydaktycznych, itp.), zadania dodatkowe – waga 1 - 3:** dodatkową ocenę uczeń może otrzymać za osiągnięcia w konkursach lub wykonanie zleconego na lekcji zadania dla chętnych.
11. **Obserwacja ucznia:** przygotowanie do lekcji, praca w grupie, zaangażowanie.
12. **Narzędzia dodatkowe:**
 - **Test diagnozujący:** sprawdza przygotowanie ucznia do egzaminu maturalnego, przystąpienie do napisania testu w wyznaczonym wcześniej terminie jest obowiązkiem ucznia, test nie podlega ocenie. Test diagnozujący uczniowie piszą na początku klasy I i po zakończeniu każdego roku szkolnego.
 - **Zadania dodatkowe nadobowiązkowe:** są to zadania nieobowiązkowe o wyższym stopniu trudności dla uczniów zainteresowanych przedmiotem, chcących poszerzyć swoje wiadomości i umiejętności z dziedziny biologii, przygotowywanie materiałów na nośnikach komputerowych, długoterminowe biologiczne i ekologiczne prace badawcze. Liczba i częstotliwość pomiarów jest zależna od klasy i liczby godzin.

V. Oczekiwane osiągnięcia uczniów:

1. W programie nauczania to wymagania programowe na poszczególne stopnie szkolne, opisane w rozkładach materiału, ułożone według klasy, działu, taksonomii celów. Stopień:
 - **dopuszczający** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne.
 - **dostateczny** uzyskuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne i podstawowe.
 - **dobry** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne, podstawowe i rozszerzające.

- **bardzo dobry** uzyskuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne, podstawowe, rozszerzające i dopełniające.
- **celujący** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne, podstawowe, rozszerzające, dopełniające i wykraczające.

Wymagania konieczne (K): dotyczą zapamiętywania, czyli gotowości ucznia do przypominania sobie podstawowych definicji i pojęć. Zdobyte wiadomości i umiejętności są niezbędne do dalszego kontynuowania nauki biologii.

Wymagania podstawowe (P): dotyczą zrozumienia wiadomości. Oznacza to, że uczeń potrafi samodzielnie omawiać proste związki i zależności biologiczne.

Wymagania rozszerzające (R): dotyczą stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach typowych. Oznacza to, że biegle posługują się terminologią biologiczną oraz samodzielnie rozwiązują typowe zadania problemowe o podwyższonym stopniu trudności. Uczeń potrafi dowodzić proste związki przyczynowo skutkowe.

Wymagania dopełniające (D): dotyczą stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach problemowych. Uczeń stawia hipotezy i wyciąga wnioski z obserwacji i eksperymentów, rozwiązuje problemy w sytuacjach nietypowych. Posiada wiadomości ponadprogramowe, związane programowo z treściami nauczania.

2. Osiągnięcia:

- Znajomość funkcji fizjologicznych różnych układów organizmu ludzkiego.
- Rozpoznawanie zagrożeń dla zdrowia człowieka i znajomość zasad działania na rzecz własnego zdrowia.
- Rozumienie zasad dziedziczenia; dostrzeganie korzyści i zagrożeń wynikających z postępów w genetyce.
- Znajomość przyczyn aktualnego stanu środowiska w skali lokalnej, krajowej, światowej oraz sposobów przeciwdziałania niekorzystnym zmianom.
- Świadomość wartości różnorodności biologicznej.
- Znajomość budowy i procesów życiowych u przedstawicieli różnych grup systematycznych roślin i zwierząt.
- Umiejętność wyjaśniania związków między strukturą a funkcją na różnych poziomach organizacji żywych organizmów.
- Postrzeganie funkcjonowania organizmu jako zintegrowanego układu.
- Umiejętność analizowania zależności między środowiskiem życiowym organizmów a ich budową i funkcjonowaniem.
- Umiejętność wyjaśniania zjawisk: zmienności, dziedziczenia i ewolucji oraz związków zachodzących między nimi.
- Umiejętność analizowania zmian zachodzących w środowisku, oceniania ich skutków oraz odnajdywania sposobów naprawy szkód.
- Posługiwanie się terminologią biologiczną.
- Umiejętność prowadzenia obserwacji i eksperymentów z zastosowaniem metod poznania naukowego.
- Umiejętność wykorzystywania różnych źródeł wiedzy do wyjaśniania zjawisk i procesów biologicznych oraz formułowania i uzasadniania własnych opinii.

VI. Kryteria wymagań na daną ocenę:

1. Wypowiedź ustna/referat/prezentacja:

- **celujący** - odpowiedź wskazuje na szczególne zainteresowania przedmiotem, spełniając kryteria oceny bardzo dobrej, zawiera własne przemyślenia i oceny.
- **bardzo dobry** - odpowiedź wyczerpująca, zgodna z programem, swobodne operowanie faktami i dostrzeganie związków między nimi.
- **dobry** - odpowiedź w większej części samodzielna, zawiera większość wymaganych treści, poprawna pod względem językowym, zawiera nieliczne błędy, nie wyczerpuje zagadnienia .
- **dostateczny** - odpowiedź zawiera najważniejsze fakty oraz ich interpretację, wymaga niewielkiej pomocy nauczyciela, zawiera nieliczne błędy rzeczowe.
- **dopuszczający** - odpowiedź zawiera jedynie treści niezbędne dla realizacji celów przedmiotu (podstawowe fakty), są liczne błędy rzeczowe a także błędy w sposobie prezentowania informacji, wymaga pomocy nauczyciela.
- **niedostateczny** - odpowiedź nie spełnia wymagań podanych powyżej lub rezygnacja z odpowiedzi.

2. Wypowiedź pisemna (prace klasowe, sprawdziany, kartkówki):

Skala punktowa przeliczana jest zgodnie z Wewnątrzszkolnym Ocenianiem na oceny wg kryteriów:

100% - 98%	- ocena celująca
97% - 85%	- ocena bardzo dobra
84% - 70%	- ocena dobra
69% - 55%	- ocena dostateczna
54% - 45%	- ocena dopuszczająca
44% - 0%	- ocena niedostateczna

VII. Formy poprawy oceny, wystawienie oceny półrocznej i końcowej:

1. Nauczyciel sprawdza prace pisemne w terminie 14 dni roboczych.
2. Uczeń ma możliwość jednorazowej poprawy oceny niedostatecznej ze sprawdzianu (pracy klasowej) w formie i terminie ustalonym z nauczycielem. Poprawa jest dobrowolna, odbywa się po lekcjach.
3. Do dziennika obok oceny uzyskanej poprzednio ze sprawdzianu wpisuje się ocenę poprawioną.
4. Wszystkie prace są oddawane uczniowi.
5. Jakiegokolwiek uwagi dotyczące pracy powinny zostać zgłoszone podczas lekcji poświęconej omówieniu danego sprawdzianu.
6. Ocena roczna (lub półroczna) nie jest średnią arytmetyczną ocen. Nauczyciel bierze sugestię średniej wyliczonej przez dziennik elektroniczny, ale to do niego należy ostateczna decyzja w sprawie oceny.
7. Wystawienie oceny półrocznej i na koniec roku szkolnego dokonywane jest na podstawie ocen cząstkowych, przy czym większą wagę mają oceny ze sprawdzianów, w drugiej kolejności są projekty, kartkówki i odpowiedzi ustne. Pozostałe oceny są wspomagające.
8. Roczna ocena klasyfikacyjna zostaje podwyższona, jeżeli uczeń spełnił przynajmniej 90% wymagań określonych przez nauczyciela.
9. Istnieje możliwość konsultacji z nauczycielem w przypadku, gdy uczeń zgłosi chęć uzupełnienia braków z przedmiotu (dot. również uczniów wykazujących specyficzne trudności w nauce biologii).
10. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń pisze zaległy sprawdzian na najbliższej lekcji.

11. Uczeń ma możliwość poprawy każdej oceny ze sprawdzianu i pracy pisemnej w terminie ustalonym z nauczycielem w ciągu 2 tygodni od ogłoszenia wyników. Poprawa oceny odbywa się poza lekcjami.
12. Uczeń ma możliwość poprawy oceny za I półrocze w formie i terminie ustalonym z nauczycielem w uzasadnionych przypadkach:
 - liczne usprawiedliwione nieobecności spowodowane leczeniem lub wypadkiem losowym
 - zauważalna jest silna motywacja do nauki i zainteresowanie przedmiotem.

VIII. Sposoby informowania uczniów:

Na pierwszej godzinie lekcyjnej uczniowie są zapoznawani z PSO. Wymagania na poszczególne oceny są udostępniane wszystkim uczniom. Wszystkie oceny oparte o opracowane kryteria są jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodziców i wpisane do dziennika elektronicznego.

Sprawdziany i inne prace pisemne są przechowywane w szkole do końca danego roku szkolnego. W trakcie realizowania celów edukacyjnych i oceniania ucznia nauczyciel przedmiotu pomaga w samodzielnym planowaniu rozwoju i motywuje ucznia do dalszej pracy.

IX. Sposoby informowania rodziców/prawnych opiekunów:

- O ocenach cząstkowych informuje się rodziców poprzez wpisy w dzienniku elektronicznym, na zebraniach rodzicielskich lub w czasie indywidualnych spotkań z rodzicami, udostępniając zestawienie ocen. Na trzy tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej nauczyciel informuje w formie ustnej ucznia i za jego pośrednictwem rodziców o przewidywanej dla niego ocenie klasyfikacyjnej i możliwościach poprawy. Na miesiąc przed klasyfikacją (półroczną lub końcoworoczną) uczniowie i ich rodzice oraz wychowawca klasy jest informowany o zagrożeniu oceną niedostateczną i możliwościami jej poprawy.
- Oceny przekazuje rodzicom wychowawca, natomiast omawia nauczyciel uczący. Ponadto nauczyciel uczący informuje rodziców o aktualnym stanie rozwoju i postępów w nauce; dostarcza informacji o trudnościach ucznia w nauce biologii; dostarcza informacji o uzdolnieniach ucznia; daje wskazówki do pracy z uczniem.

X. Uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych:

Ocenianie ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych dostosowane jest do jego indywidualnych możliwości. Uwzględnia ono zalecenia opinii lub orzeczenia PPP, jego zaangażowanie w proces dydaktyczny oraz postępy w nauce.

XI. Uczniowie deklarujący wybór biologii na egzaminie maturalnym:

Uczniowie deklarujący wybór biologii na egzaminie maturalnym oceniani są z bieżącego materiału nauczania obejmującego zakres klasy czwartej oraz zakres klas programowo niższych, tj. klasy I, II i III. Wiadomości z klas niższych będą powtarzane z nauczycielem biologii w drugim semestrze klasy czwartej, na zajęciach fakultatywnych po lekcjach oraz podczas zajęć godz. z art. 42 Karty Nauczyciela.

XII. Sposób oceniania bieżącego uczniów z Ukrainy:

Sposób oceniania uczniów z Ukrainy w szkole opiera się na przepisach prawa oświatowego, szczególnie określonych w Statucie Szkoły. Oto główne zasady oceniania:

- Ocenianie uczniów opiera się na ustalonych przez nauczyciela kryteriach oceniania.
- Nauczyciele przy ocenianiu bieżącym uwzględniają nie tylko wiedzę i umiejętności ucznia, ale także jego zaangażowanie, frekwencję i stosowanie języka polskiego.

- Uczniowie mogą korzystać z ogólnodostępnych materiałów edukacyjnych dostępnych na platformach edukacyjnych.
- Nauczyciele stosują różne formy i metody sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów, w tym odpowiedzi ustne, projekty edukacyjne, prace grupowe, prace domowe i aktywność uczniów na lekcji.
- Przy ocenianiu prac pisemnych nauczyciel stosuje następujące progi procentowe:

powyżej 95% - ocena celująca
 95% - 85% - ocena bardzo dobra
 84% - 70% - ocena dobra
 69% - 50% - ocena dostateczna
 49% - 31% - ocena dopuszczająca
 poniżej 30% - ocena niedostateczna

Roczna i końcowa ocena klasyfikacyjna uczniów z Ukrainy jest ustalana na tych samych zasadach co dla wszystkich uczniów, w skali od 1 do 6. Przy ocenie uwzględnia się również wkład ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających z wyjątkowej sytuacji, jaką jest konflikt zbrojny w kraju pochodzenia ucznia.

XIII. Nauczanie zdalne:

Podczas nauczania zdalnego wiedza uczniów jest sprawdzana na podstawie testów: kartkówek i sprawdzianów za pomocą internetowej platformy „Formularzy Google”, „Forms” (MS Teams) lub „Test portal” oraz projektów indywidualnych i grupowych, które uczniowie wykonują w domu.

Ocenianiu dodatkowo podlega: aktywność uczniów wykazywana podczas kontaktu z nauczycielem podczas spotkania online oraz terminowe wykonanie zleconych prac (w wyznaczonej formie i na wskazany adres/stronę).